

На основу члана V. 3. (д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 80/07 од 29. јуна 2007. године), Предсједништво Босне и Херцеговине на 20. сједници, одржаној 25. јула 2007. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ КОНВЕНЦИЈЕ ЗА ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПРОПИСА У МЕЂУНАРОДНОМ ВАЗДУШНОМ ПРЕВОЗУ - Доц. 9740

Члан 1.

Ратификује се Конвенција за обједињавање одређених прописа у међународном ваздушном превозу - Доц. 9740, потписана у Монтреалу 28. маја 1999. године.

Члан 2.

Текст Конвенције у преводу гласи:

КОНВЕНЦИЈА

ЗА ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПРОПИСА У МЕЂУНАРОДНОМ ВАЗДУШНОМ ПРЕВОЗУ

ДРЖАВЕ ПОТПИСНИЦЕ ОВЕ КОНВЕНЦИЈЕ,

ПРЕПОЗНАЈУЋИ значајан допринос Конвенције документу под називом Обједињавање одређених правила која се односе на међународни ваздушни превоз, који је потписан у Варшави 12. октобра 1929. године, надаље у тексту: "Варшавска конвенција", и другим сродним инструментима који служе усаглашавању незваничног међународног закона о ваздушном саобраћају;

ПРЕПОЗНАЈУЋИ потребу за модернизацијом и уједињењем Варшавске конвенције и сродних инструмената;

ПРЕПОЗНАЈУЋИ важност осигурања заштите интереса потрошача у међународном ваздушном превозу и потребу за једнаком компензацијом заснованом на принципима реституције;

ПОТВРЂУЈУЋИ да је пожељан уређен развој одвијања међународног ваздушног саобраћаја и несметан проток путника, пртљага и терета, у складу са принципима и циљевима Конвенције о међународној цивилној авијацији, потписаној у Чикагу 7. децембра 1944. године;

УБИЈЕЋЕНЕ да колективна државна акција на даљем усаглашавању и кодификацији (кодификација = систематизовање закона у кодекс, прим. прев.) одређених прописа који уређују област међународног ваздушног саобраћаја путем нове Конвенције, јесте најадекватније средство постизања изједначеног баланса интереса.

ДОГОВОРИЛЕ СУ СЕ КАКО СЛИЈЕДИ:

Глава I

Опште одредбе

Члан 1.

Поље примјене

- Ова конвенција се примјењује на сав међународни превоз путника, пртљага и терета који се обавља авионом за наконду. Подједнако се примјењује и на производан превоз авионом који врши предузеће за ваздушни саобраћај.
- У сврху ове конвенције, израз међународни превоз означава сваки превоз у којем се, у складу са споразумом између држава потписница, мјесто поласка и мјесто доласка, било да јесте или није предвиђен прекид превоза или претовар робе, налазе или на територијама двије државе потписнице, или на територији једне државе потписнице ако постоји договорено мјесто заустављања у оквиру територије друге државе, чак и ако та држава није потписница споразума. Превоз између двије тачке у оквиру територије једне државе потписнице, без договореног мјеста заустављања у

оквиру територије друге државе, не сматра се међународним превозом који се обавља у сврху ове конвенције.

- Превоз који врши неколико превозника који се надовезују један на други сматраће се, у сврху ове конвенције, јединственим превозом, ако га потписнице сматрају једним саобраћајем, било да је договорен у форми једног уговора или серије уговора, и тиме не губи свој међународни карактер само због тога што се један уговор или серија уговора реализује у цјелини у оквиру територије исте државе.
- Ова конвенција се, такође, примјењује на превоз назначен у Глави V, у складу са условима које ово поглавље садржи.

Члан 2.

Превоз који обавља држава и превоз поштанских артикала

- Ова конвенција се примјењује на превоз који обавља држава или правно утемељени државни органи, с тим да мора потпадати под услове наведене у члану 1.
- Приликом превоза поштанских артикала, превозник ће бити одговоран само надлежној поштанској управи у складу са прописима који се примјењују на односе између превозника и поштанских управа.
- Осим у складу са наведеним у параграфу 2 овог члана, одредбе ове конвенције се неће примјењивати на превоз поштанских артикала.

Глава II

Документација и обавезе држава потписница у односу на превоз путника, пртљага и терета

Члан 3.

Путници и пртљак

- У вези са превозом путника, доставиће се појединачан или колективни документ о превозу, који ће садржавати:
  - ознаку мјеста поласка и доласка;
  - ако се мјесто поласка и мјесто доласка налазе на територији једне државе потписнице, а једно или више мјеста за заустављање на територији друге државе, назнаку најмање једног мјеста за заустављање.
- Било који други документ који задржава информацију наведену у параграфу 1., може се доставити умјесто документа наведеног у том параграфу. Ако се користи такав документ, превозник ће понудити да путницима стави на увид писмену изјаву о оваквој информацији.
- Превозник ће дати путнику пртљажну идентификациону картицу за сваки пријављени комад пртљага.
- Путник ће добити писмено обавјештење о томе да, тамо гдје је могуће примјенити ову конвенцију, она уређује и може ограничити одговорност превозника у погледу смрти или повреде путника, или губитка или оштећења пртљага, и кашњења.

5. Непридржавање одредбама горе наведених параграфа неће угрозити постојање или валидност уговора о превозу, који ће, ипак, подлијегати прописима ове конвенције, укључујући и оне који се односе на ограничење одговорности.

Члан 4. Терет

1. У вези са превозом терета, доставиће се товарни лист.
2. Било који други документ који садржи извјештај о превозу који ће бити обављен, може бити замијењен достављањем товарног листа за превоз ваздухом. Ако се користе такви документи, превозник ће, ако то од њега затражи пошиљалац робе, доставити пошиљаоцу признаницу о терету, којом се дозвољава идентификација пошиљке и приступ информацијама садржаним у извјештају који је наведен у горе поменутом документу.

Члан 5.

Садржај теретног листа за превоз ваздухом или признанице о терету

Теретни лист за превоз ваздухом или признаница о терету ће садржавати:

- a) ознаку мјеста поласка и доласка;
- b) ако се мјесто поласка и мјесто доласка налазе на територији једне државе потписнице, а једно или више мјеста за заустављање на територији друге државе, назнаку најмање једног мјеста за заустављање; и
- c) ознаку тежине пошиљке.

Члан 6.

Документ који се односи на природу терета

У случају потребе да испуни царинске, полицијске или сличне формалности, од пошиљаоца се може затражити да покаже документ који наводи која је природа терета. Из ове одредбе за превозника не произилази никаква такса, обавеза или одговорност.

Члан 7.

Опис товарног листа за превоз ваздухом

1. Пошиљалац ће направити товарни лист у три оригинална примјерка.
2. Први примјерак ће носити ознаку "За превозника", и потписаће га пошиљалац робе. Други примјерак ће носити ознаку "За примаоца робе", и потписаће га пошиљалац и превозник. Трећи примјерак ће потписати превозник који ће га предати пошиљаоцу након предаје терета.
3. Потпис превозника и пошиљаоца може бити укуцан или стављен факсимил.
4. Ако, на захтјев пошиљаоца, превозник направи товарни лист, сматраће се, ако не буде доказа за супротно, да је превозник тако и поступио у име пошиљаоца.

Члан 8.

Документација за вишеструке пакете

Када постоји више од једног пакета:

- a) за који превозник терета има право да затражи од пошиљаоца да направи одвојене товарне листове;
- b) за који пошиљалац има право да од превозника затражи да достави одвојене признанице о предатом терету, у ситуацијама када се користе други документи, наведени у параграфу 2. члана 4.

Члан 9.

Непридржавање условима документације

Непридржавање одредбама члана 4. и 8. неће утицати на постојање или валидност уговора о превозу, који ће, без обзира на наведено, подлијегати прописима ове конвенције, укључујући и оне прописе који се односе на ограничење одговорности.

Члан 10.

Одговорност за појединости у документацији

1. Пошиљалац је одговоран за тачност појединости и изјава које се односе на терет, а које је унио он или су унесени у

његово име у товарни лист, или их је он доставио или су у његово име достављени превознику како би их овај унио у признанице о предатом терету, или ради уношења истих у извјештај који ће бити достављен путем друге врсте документа описаног у параграфу 2. члана 4. Горе наведено ће се, такође, примјенити у случају када је лице које врши дужност у име пошиљаоца истовремено и заступник превозника.

2. У случају да превозник или неко друго лице за које је превозник одговоран, претрпи штету због нерегуларности, нетачности или непотпуности појединости или изјава које је дао пошиљалац или неко други у његово име, пошиљалац ће ослободити од одговорности за претрпљену штету превозника или неко друго лице за које је превозник одговоран.
3. У складу са одредбама параграфа 1. и 2. овог члана, у случају да пошиљалац или неко друго лице за које је пошиљалац одговоран, претрпи штету због нерегуларности, нетачности или непотпуности појединости или изјава које је дао превозник или неко други у његово име како би подаци унио у признаницу о предатом терету или у другу врсту документа описаног у параграфу 2. члана 4., превозник ће ослободити од одговорности за претрпљену штету пошиљаоца или неко друго лице за које је пошиљалац одговоран.

Члан 11.

Документација која доказује вриједност

1. Товарни лист за превоз ваздухом или признаница о предатом терету су доказ *prima facie* (доказ који то јесте сам по себи, без даљег испитивања, прим. прев.) закључка уговора, о пријему терета и горе наведених услова превоза.
2. Било који податак наведен у товарном листу или признаници о предатом терету, а који се односи на тежину, димензије и паковање терета, као и они који се односе на број пакета, јесу доказ *prima facie* наведених чињеница; подаци који се односе на количину, запремину и стање терета, не чине доказ против превозника, осим ако их је провјерио, и у товарном листу или признаници о предатом терету је унесено да их је превозник провјерио у присуству пошиљаоца робе, или се односе на очигледно стање терета.

Члан 12.

Право на располагање теретом

1. Подлијежући одговорности да своје задатке изврши у складу са уговором о превозу, пошиљалац робе има право да располаже теретом тако што ће га вратити на полазни или долазни аеродром, или тако што ће га зауставити у току путовања у тренутку било којег слијетања, или захтијевати да буде достављен на мјесто испоруке или да, у току путовања, буде достављен лицу које није првобитно наведено као примаоца робе, или тражећи да буде враћен на полазни аеродром. Пошиљалац не смије користити ово право на располагање теретом на начин који може угрозити превозника или друге пошиљаоце робе, и мора надокнадити све трошкове до којих дође уживањем овог права.
2. Ако је немогуће извршити налоге пошиљаоца робе, превозник о томе мора обавијестити пошиљаоца.
3. Ако превозник изврши налоге пошиљаоца робе за располагање теретом без захтјева за увидом у дио товарног листа или признанице која се доставља пошиљаоцу, превозник ће, без угрожавања његовог права на наплату од пошиљаоца, бити одговоран за било какву штету до које може доћи у односу на лице које законски посједује тај дио товарног листа или признанице.
4. Право пренесено на пошиљаоца престаје да важи у тренутку када почиње да важи право примаоца робе, у складу са чланом 13. У противном, ако примаоца не успје да преузме терет, или се не може ступити у контакт с њим, пошиљаоцу се поново даје право на располагање теретом.

Члан 13. Испорука терета

1. Осим у случају када је пошиљалац поступио по свом праву у складу са чланом 12., примаоца има право да, по пристизању терета на одредиште, затражи од превозника да допреми терет примаоцу, има право на наплату трошкова и на придржавање условима превоза.
2. Осим ако је другачије договорено, обавеза је превозника да, што прије, обавијести примаоца о пристизању терета.
3. Ако превозник призна губитак терета, или ако терет није стигао прије истека рока од седам дана од дана када је требало да стигне, примаоца има право да против превозника употреби право које проистиче из уговора о превозу.

Члан 14. Примјена права пошиљалоца и примаоца

Пошиљалац и примаоца могу, сваки посебно, примјенити сва права која су им дата чланом 12. и 13., сваки у своје име, било да поступа у свом властитом интересу или интересу неког другог, под условом да извршава обавезе које му намеће уговор о превозу.

Члан 15. Однос између пошиљалоца и примаоца или узајамни односи трећих страна

1. Члан 12., 13. и 14. не утичу ни на однос пошиљалоца и примаоца, ни на међусобне односе трећих страна чија права произилазе из права пошиљалоца или примаоца.
2. Одредбе члана 12., 13. и 14. се могу измијенити само одредбом "express" у товарном листу или признаници о испоруци терета.

Члан 16. Царинске, полицијске и формалности других државних органа

1. Пошиљалац мора прибавити такве информације и такве документе који су неопходни ради задовољења царинских, полицијских и формалности других државних органа, прије него што терет може бити испоручен примаоцу. Пошиљалац је одговоран превознику за свако оштећење узроковано недостатком таквих информација или докумената или тиме што су недовољни или непрописни, осим ако је до оштећења дошло грешком превозника, његових службеника или заступника.
2. Превозник нема никакву обавезу да провјерава тачност или довољност таквих информација или докумената.

Глава III Одговорност превозника и износ компензације за штету

Члан 17. Смрт или повреде путника - Оштећења пртљага

1. Превозник је одговоран за штету претрпљену у случају смрти или физичке повреде путника, само под условом да је до незгоде, која је проузроковала смрт или повреду, дошло у авиону или у току било које од операција укрцавања или искрцавања.
2. Превозник је одговоран за штету претрпљену у случају оштећења или губитка претог пртљага, само у случају да се догађај, који је довео до оштећења или губитка, десио у авиону или у току било које периода када је предати пртљак био у надлежности превозника. Међутим, превозник није одговоран, ако и у оној мјери у којој је до оштећења дошло због својственог недостатка, лошег квалитета или мане самог пртљага.
3. Ако превозник призна губитак претог пртљага, или ако предати пртљак није стигао након истека периода од двадесетједног (21) дана након дана када је требало да стигне, путник има право да против превозника примјени права која проистичу из уговора о превозу.
4. Осим ако је другачије наведено, у овој конвенцији израз "пртљак" означава како пртљак који је предат и за који постоји пртљажна карта, тако и онај који није предат и за који не постоји пртљажна карта.

Члан 18. Оштећења терета

1. Превозник је одговоран за штету претрпљену у случају оштећења или губитка терета, само у случају да се догађај, који је довео до тако претрпљене штете, десио у току превоза ваздухом.
2. Међутим, превозник није одговоран ако и у оној мјери у којој се докаже да је до оштећења или губитка терета дошло из једног или више доље наведених разлога:
  - због својственог недостатка, лошег квалитета или мане самог терета,
  - лошег паковања терета, који није извршио превозник, или његови службеници или заступници,
  - у случају рата или оружаног сукоба,
  - у случају извршења акта државног органа у вези са уласком, изласком или транзитом терета.
3. Превоз ваздухом, са значењем које му је дато у параграфу 1. овог члана, подразумијева вријеме у којем је терет у надлежности превозника.
4. Вријеме трајања превоза ваздухом се не може продужити временом трајања превоза копном, морем или унутрашњим водама, који се обављају ван аеродрома. Ако се, ипак, такав превоз обави у склопу извршења уговора за превоз ваздухом, у сврху утовара, испоруке или претовара, претпоставља се да је свака штета, под условом да нема доказа да се десио супротно, резултат догађаја који се десио у току превоза ваздухом. Ако превозник, без сагласности пошиљалоца, замијени овакав превоз другим видом транспорта у цјелини или у оном дијелу превоза који је у споразуму између држава потписница предвиђен као превоз ваздухом, овакав превоз другим видом транспорта се мора обавити за вријеме трајања превоза ваздухом.

Члан 19. Кашњење

Превозник је одговоран за штету проузроковану кашњењем у превозу путника, пртљага или терета. Међутим, превозник неће бити одговоран за штету проузроковану кашњењем ако докаже да су он или његови службеници и заступници предузели све мјере које су реално могли предузети како би избјегли штету, или ако докажу да је било немогуће предузети такве мјере.

Члан 20. Разрешење

Ако превозник докаже да је штету проузроковао или да је настајању штете допринио немар или неко друго понашање или превид лица које тражи компензацију, или од лица од које он или она потражују своја права, превозник ће бити дјелимично или у потпуности разријешен одговорности према потражиоцу у оној мјери у којој су наведени немар или погрешно дјеловање или превид проузроковали штету или су јој допринијели. Када, у случају смрти или повреде путника, компензацију потражује лице које није путник, превозник ће бити дјелимично или у потпуности разријешен одговорности у оној мјери у којој се докаже да је штета проузрокована или да је њеном настајању допринио наведени немар или погрешно дјеловање или превид тог путника. Овај члан се примјењује на све одредбе о одговорности у овој конвенцији, укључујући параграф 1. члана 21.

Члан 21. Компензација у случају смрти или повреде путника

1. За штету проузроковану према параграфу 1. члана 17, а која не прелази 100 000 Специјалних права вуче за сваког путника, превозник неће бити у могућности да искључи или ограничи своју одговорност.
2. Превозник неће бити одговоран за штету проузроковану према параграфу 1. члана 17 у мјери која превазилази 100000 Специјалних права вуче за сваког путника, ако превозник докаже да:

- до штете није дошло због немара или погрешног дјеловања или превида превозника или његових службеника или заступника; или
- да је до штете дошло због немара или погрешног дјеловања или превида треће стране.

Члан 22.

Ограничења одговорности у односу на кашњење, пртљаге и терета

1. У случају штете проузроковане кашњењима која су наведена у члану 19. у превозу путника, одговорност превозника за сваког путника је ограничена на 4 150 Специјалних права вуче.
2. У превозу пртљага, одговорност превозника у случају уништења, губитка, оштећења или закашњења је ограничена на 1 000 Специјалних права вуче за сваког путника, осим ако је путник, у тренутку када је предати пртљаг прослијеђен превознику, дао специјалну изјаву о улагању у достављање и платио додатни износ, ако случај тако захтијева. У том случају, превозник ће бити дужан да плати износ који не прелази наведену суму, осим ако се докаже да је сума већа од реалног улагања путника у достављање на мјесто доласка.
3. У превозу терета, одговорност превозника у случају уништења, губитка, оштећења или закашњења је ограничена на износ од 17 Специјалних права вуче по килограму, осим ако је, у тренутку када је пакет предат превознику, пошиљалац дао специјалну изјаву о улагању у достављање на одређиште и платио додатни износ, ако случај тако захтијева. У том случају, превозник ће бити дужан да плати износ који не прелази наведену суму, осим ако се докаже да је сума већа од реалног улагања пошиљалоца у достављање на мјесто доласка.
4. У случају уништења, губитка, оштећења или закашњења дијела терета, или било којег предмета садржаног у њему, тежина која ће се узети у обзир у одређивању износа на који ће бити ограничена одговорност превозника, биће само укупна тежина једног или више пакета на које се односи наведени текст. Међутим, када уништење, губитак, оштећење или закашњење дијела терета, или било којег предмета садржаног у њему, утиче на вриједност осталих пакета који су обухваћени истим товарним листом или истом признаницом, или, ако они нису издати, истим извјештајем сачуваним у неком другом документу поменутом у параграфу 2. члана 4., укупна тежина једног таквог пакета или више пакета ће се, такође, узети у обзир при одређивању границе одговорности.
5. Горе наведене одредбе параграфа 1. и 2. овог члана, неће се примјењивати ако се докаже да је штета настала поступком или превидом превозника, његових службеника или заступника, почињеним са намјером да се проузрокује штета или несмотрено или у знању да ће вјероватан резултат или оштећење; под условом да се, у случају таквог поступка или превидом службеника или заступника, докаже да је тај службеник или заступник радио у оквиру својих овлаштења.
6. Ограничења прописана чланом 21. и овим чланом, неће спријечити суд да, у складу са својим законом, додијели цијелокупне или дјелимичне судске трошкове и друге трошкове судског спора којима се изложио тужилац, укључујући и камату.

Члан 23.

Конверзија монетарних јединица

1. Износи поменути у складу са Специјалним правима вуче у овој конвенцији, сматраће се референцом на Специјална права вуче онако како их је дефинисао Међународни монетарни фонд. Конверзија износа у државну валуту ће се, у случају судског процеса, извршити у складу са вриједношћу таквих валута у складу са Специјалним правима вуче на дан доношења пресуде. У складу са Специјалним правима вуче, вриједност државне валуте државе потписнице која је чланица Међународног монетарног фонда, израчунаће се у складу са методом

процјене коју примјењује Међународни монетарни фонд за своје послове и трансакције, а која је на снази на дан доношења пресуде. У складу са Специјалним правима вуче, вриједност државне валуте државе потписнице која није чланица Међународног монетарног фонда, израчунаће се на начин који одреди та држава.

2. Без обзира на горе наведено, оне државе које нису чланице Међународног монетарног фонда и чији закон не дозвољава примјену одредаба параграфа 1. овог члана, могу, у тренутку ратификације или приступа или у било којем другом тренутку, објавити да је граница одговорности превозника прописана чланом 21. фиксирана на износ од 1 500 000 монетарних јединица по путнику у судским споровима на њиховим територијама; 62 500 монетарних јединица по путнику у складу са параграфом 1. члана 22.; 15 000 монетарних јединица по путнику са параграфом 2. члана 22.; 250 монетарних јединица по килограму у складу са параграфом 3. члана 22. Ова монетарна јединица је једнака вриједности шездесетпет и по (65,5) милиграма злата чистоте девет стотина (900).
3. Калкулација поменути у посљедњој реченици параграфа 1. овог члана, и метода конверзије поменути у параграфу 2. овог члана, биће извршена на такав начин да, у националној валути државе потписнице, што је могуће приближније прикаже исту реалну вриједност за износе из члана 21. и 22., која ће проистећи из примјене прве три реченице параграфа 1. овог члана. Државе потписнице ће објаснити депозитару начин калкулације извршене у складу са параграфом 1. овог члана, или резултат конверзије извршене према параграфу 2. овог члана, ако то случај захтијева, приликом депоновања инструмента ратификације, прихватања, одобрења или приступа овој конвенцији и кад год дође до измјене у било којем од њих.

Члан 24.

Ревизија ограничења

1. Депозитар ће, без довођења у питање одредаба члана 25. ове конвенције и у складу са доље наведеним параграфом 2, сваких пет година вршити ревизију граница одговорности прописаних чланом 21., 22. и 23., при чему ће се прва таква ревизија извршити крајем пете године од дана ступања ове конвенције на снагу, или у току прве године њеног ступања на снагу ако конвенција није ступила на снагу у року од пет година од дана када је по први пут отворена за потписивање, узевши у обзир фактор инфлације који одговара стопи инфлације акумулираној од претходно извршене ревизије, или у првом реду, од дана ступања ове конвенције на снагу. Износ стопе инфлације која ће се користити у одређивању фактора инфлације, биће измјерени просјек годишњих стопа повећања или смањења у Индексима потрошачких цијена у државама чије валуте обухватају Специјална права вуче споменути у параграфу 1. члана 23.
2. Ако ревизија која се спомиње у претходном параграфу покаже да је фактор инфлације превазишао 10 %, депозитар ће обавијестити државе потписнице о ревизији граница одговорности. Свака таква ревизија ће ступити на снагу шест мјесеци након обавјештења упућеног државама потписницима. Ако у року од три мјесеца након обавјештења о ревизији, већина држава потписница изрази своје неслагање, ревизија неће ступити на снагу и депозитар ће проблем изнијети на састанку држава потписница. Депозитар ће одмах обавијестити све државе потписнице о ступању ревизије на снагу.
3. Без обзира на наведено у параграфу 1. овог члана, процедура поменути у параграфу 2. овог члана може се примјенити у било којем тренутку, под условом да једна трећина од укупног броја држава потписница изрази жељу за примјеном процедуре и под условом да је фактор инфлације, из параграфа 1, увећан за 30% од претходне ревизије или, ако се ревизија није вршила раније, од дана ступања ове конвенције на снагу. Све наредне ревизије које користе процедуру описану у параграфу 1 овог члана

вршиће се у петогодишњим интервалима након извршења ревизија обухваћених овим параграфом.

Члан 25.

Клаузула о ограничењима

Превозник може установити да ће уговор о превозу подлијегати вишим ограничењима одговорности од оних наведених у овој конвенцији или, чак, никаквим ограничењима.

Члан 26.

Правна неваљидност одредаба уговора

Свака одредба којом се покушава ослободити превозника од одговорности или се покушава одредити нижи праг одговорности од оног који је установљен овом конвенцијом, биће поништена, али поништење било које такве одредбе не укључује поништење цијелог уговора, који ће и даље подлијегати одредбама ове конвенције.

Члан 27.

Слобода уговарања

Ништа садржано у овој конвенцији неће спријечити превозника да одбије да потпише било који уговор о превозу, да одбаци било коју врсту заштите доступну према овој конвенцији, или да постави услове који нису у супротности са одредбама ове конвенције.

Члан 28.

Авансна уплата

У случају авионске несреће која доведе до смрти или повреде путника, превозник ће, ако то налаже закон његове државе, без одлагања извршити авансну уплату физичком лицу или особама овлашћеним да потражују одштету, како би задовољили непосредне економске потребе тих лица. Овакве авансне уплате неће значити признање одговорности и могу бити поравнање износа који превозник накнадно плати као одштету.

Члан 29.

Основа за потраживања одштете

У превозу путника, пртљага и терета, свако потраживање одштете, засновано било на овој конвенцији или уговору или кривичном дјелу или на неки други начин, може подлијегати условима и ограничењима одговорности онако како је наведено у овој конвенцији, без предрасуде када се постави питање ко су лица која имају право да покрену поступак и која су њихова појединачна права. У сваком таквом случају, казнена, опомињућа или нека друга ненадокнадива одштета, неће се исплатити.

Члан 30.

Службеници, заступници - Прикупљање захтјева за одштету

1. Ако се поведе поступак против службеника или заступника превозника због настале штете која је обухваћена овом конвенцијом, такав службеник или заступник, ако докаже да је радио у оквиру својих овлашћења, имаће право да користи услове и ограничења одговорности на која сам превозник има право да се позове према овој конвенцији.
2. Прикупљање износа који се могу надокнадити од превозника, његових службеника и заступника, у том случају, неће превазићи речене износе.
3. Осим у погледу превоза терета, одредбе параграфа 1 и 2 се неће примјенити ако се докаже да је штета проистекла из поступка или грешке службеника или заступника, почињене са намјером да се изазове штета или несмотрено и знајући да ће вјероватно доћи до штете.

Члан 31.

Правовремено обавјештење о жалби

1. Ако лице овлашћено да прими предати пртљаг или терет изврши пријем без приговора, то је доказ ррима фацие да је пртљаг или терет достављен у добром стању и у складу са документом о превозу или у извјештају садржаном у неком другом документу који се спомиње у параграфу 2. члана 3. и параграфу 2. члана 4.

2. У случају оштећења, лице одговорно за испоруку мора приговорити превознику одмах након што уочи оштећење, и то, у случају пртљага, најкасније седам дана од дана пријема, или у случају терета, четрнаест дана од дана пријема. У случају закашњења, приговор се мора уложити најкасније у року од двадесетједан дан од дана када су пртљаг или терет стављени њој или њему на располагање.
3. Сваки приговор се мора уложити у писаној форми и бити предат или отправљен у горе прописаном року.
4. Ако се у горе наведеном року не уложи приговор, против превозника се неће предузимати никаква радња, осим у случају преваре коју је превозник починио.

Члан 32.

Смрт одговорног лица

У случају смрти одговорног лица, потраживање одштете ће се, у складу са овом конвенцијом, покренути против оних који законски представљају своју државу.

Члан 33.

Надлежности

1. Захтјев за потраживање одштете се, по нахођењу тужиоца, мора предати на територији једне од држава потписница, било домаћем суду у земљи превозника или његовом главном сједишту, или тамо гдје је пословно сједиште у којем је потписан уговор или на суду у земљи одредишта.
2. У погледу штете која проистекне из смрти или повреде путника, захтјев се може доставити једном од судова споменутих у параграфу 1 овог члана, или на територији државе потписнице у којој, у тренутку несреће, путник има своје основно и стално боравиште према којем и од којег превозник саобраћа у превозу путника ваздухом, било својим властитим авионом или авионом другог авио-превозника према комерцијалном споразуму, и у којем тај превозник обавља превоз путника ваздухом, у просторијама које превозник изнајмљује или посједује или их изнајмљује или посједује други превозник са којим је наведени превозник потписао комерцијални споразум.
3. У сврху параграфа 2.,
  - (a) "комерцијални споразум", означава споразум, осим оног агенцијског, који су потписали превозници и који се односи на одредбу о заједничким услугама за ваздушни превоз путника;
  - (b) "основно и стално мјесто боравка" означава оно које је непромјениво и стално пребивалиште путника у тренутку несреће. Држављанство путника неће бити одлучујући фактор у овом погледу.
4. Процедуру ће одредити закон суда који води поступак.

Члан 34.

Арбитража

1. Подлијежући одредбама овог члана, потписнице уговора о превозу терета могу навести да ће сваки спор који се односи на одговорност превозника, у складу са овом конвенцијом, бити ријешен арбитражом. Такав договор ће бити у писаној форми.
2. Арбитражни поступак ће се, по нахођењу стране која га потражује, одржати у једном од судова наведених у члану 33.
3. Арбитар или арбитражни трибунал ће примјенити одредбе ове конвенције.
4. Одредбе параграфа 2. и 3. овог члана сматраће се дијелом сваке арбитражне клаузуле или споразума, и сваки услов такве клаузуле или споразума који није у складу са Конвенцијом, биће поништен.

Члан 35.

Ограничење подношења захтјева

1. Право на одштету ће застарети ако се захтјев не поднесе у року од двије године од дана приспећа на одредиште, или од дана када је авион требало да слети, или од дана када је превоз заустављен.
2. Начин израчунавања тог периода ће бити одређен законом суда који води поступак.

Члан 36.

Узастопни превоз

1. У случају превоза који обављају различити узастопни превозници и који спада у дефиницију наведену у параграфу 3. члана 1., сваки превозник који прими путнике, пртљаг или терет је дужан да поштује прописе наведене у овој конвенцији и сматра се једном од страна потписника уговора о превозу у оној мјери у којој се уговор бави оним дијелом превоза који се обавља под надзором тог превозника.
2. У случају превоза ове врсте, путник или било које друго лице које има право на компензацију у смислу да он или она могу повести поступак против превозника који је вршио превоз у току којег је дошло до несреће или кашњења, осим у случају када је, изричитим споразумом, први превозник преузео одговорност за цијело путовање.
3. У вези са пртљагом или теретом, путник или пошиљалац ће имати право на поступак против првог превозника, и путник или прималац који има право на достављање, имаће право на поступак против последњег превозника, и надаље, свако од њих може повести поступак против превозника који је вршио превоз у току којег је дошло до уништења, губитка, оштећења или закашњења. Ови превозници ће бити заједно и појединачно одговорни путнику или пошиљаоцу или примаоцу.

Члан 37.

Право на наплату штете од трећих страна

Ништа наведено у овој конвенцији неће довести у питање да ли лице одговорно за штету у складу са одредбама Конвенције има право на наплату штете од било којег другог лица.

Глава IV

Комбиновани превоз

Члан 38.

Комбиновани превоз

1. У случају комбинованог превоза који се дијелом обавља ваздухом, а дијелом било којим другим видом превоза, одредбе ове конвенције ће се, сагласно параграфу 4. члана 18., примијенити само на превоз ваздухом, под условом да превоз ваздухом спада у услове наведене у члану 1.
2. Ништа наведено у овој конвенцији неће спријечити стране потписнице у случају комбинованог превоза, од уношења услова који се односе на друге видове превоза у документ о ваздушном превозу, под условом да се одредбе ове конвенције сагледавају у односу на ваздушни превоз.

Глава V

Превоз ваздухом који обавља лице које није превозник по уговору

Члан 39.

Превозник по уговору - Садашњи превозник

Одредбе овог поглавља се примјењују када лице (надаље у тексту: "превозник по уговору"), у својству стране која уговара у своје име, потпише уговор о превозу, који је усклађен са овом конвенцијом, са путником или пошиљаоцем робе или са лицем које дјелује у име путника или пошиљаоца, и другим лицем (надаље у тексту: "садашњи превозник") и обавља, по овлаштењу превозника по уговору, превоз у цјелини или дјелимично, али није, у погледу таквог дијела, узастопни превозник у оквиру значења које му даје ова конвенција. Такво овлаштење ће се претпоставити као важеће у случају да не постоји доказ који доказује супротно.

Члан 40.

Појединачна одговорност превозника по уговору и садашњег превозника

Ако садашњи превозник, у цјелини или дјелимично, обавља превоз који, у складу са уговором који се спомиње у члану 39., уређен овом конвенцијом, и превозник по уговору и садашњи превозник ће, осим ако се другачије одреди у овом поглављу, подлијегати прописима ове конвенције, и то први за цјелокупни

превоз обрађен овим уговором, а други само за превоз који обавља.

Члан 41.

Узајамна одговорност

1. Поступци и превиди садашњег превозника и његових службеника и заступника који дјелују у оквиру својих надлежности сматраће се, у односу на превоз који је обавио садашњи превозник, поступцима и превидима превозника по уговору.
2. Поступци и превиди превозника по уговору и његових службеника и заступника који дјелују у оквиру својих надлежности, такође ће се, у односу на превоз који је обавио садашњи превозник, сматрати поступцима и превидима превозника по уговору. Без обзира на већ наведено, ниједан такав поступак или превид неће изложити садашњег превозника одговорности која прелази износе наведене у члану 21., 22., 23. и 24. Било који специјални споразум према којем превозник по уговору преузима обавезе које нису наметнуте овом конвенцијом или било које одрицање права или овлаштења пренесених овом конвенцијом, или било која специјална изјава о улагању у достављање на одредиште, која је обрађена у члану 22., неће утицати на садашњег превозника осим ако се он сложи са тим.

Члан 42.

Прималац жалби и инструкција

Било која жалба која ће се уложити или инструкција која ће се превознику дати у складу са овом конвенцијом, имаће исти резултат, било да се упућује превознику по уговору или садашњем превознику. Без обзира на наведено, инструкције које су обрађене у члану 12. биће на снази само ако су упућене на превозника по уговору.

Члан 43.

Службеници и заступници

У вези са превозом који обавља садашњи превозник, сваком службенику или заступнику тог превозника или превозника по уговору ће, ако докаже да су дјеловали у оквиру својих овлаштења, бити дозвољено да искористе услове и ограничења одговорности који се, у складу са овом конвенцијом, примјењују на превозника чији су службеник или заступник, осим ако се докаже да су дјеловали на начин који их спречава да се позову на ограничења одговорности у складу са овом конвенцијом.

Члан 44.

Прикупљање одштете

У погледу превоза који обавља садашњи превозник, прикупљање износа које је могуће повратити од тог превозника и превозника по уговору, и од њихових службеника и заступника који дјелују у оквиру својих овлаштења, неће прелазити највећи износ који је, у складу са овом конвенцијом, могуће добити било од превозника по уговору или садашњег превозника, али ниједна од поменутих лица неће бити одговорна за исплату суме која прелази ограничење које се може примијенити на то лице.

Члан 45.

Прималац захтјева

У погледу превоза који обавља садашњи превозник, може се, по нахођењу тужиоца, против тог превозника или превозника по уговору, или против обојице заједно или одвојено, покренути поступак за наплату штете.

Ако се поступак покрене само против једног од превозника, тај ће превозник имати право да затражи да и други превозник буде укључен у поступак, при чему ће процедура и резултати исте бити уређени у складу са законом суда који обрађује предмет.

Члан 46.

Додатна судска надлежност

Сваки поступак за наплату штете, обрађен у члану 45. мора се покренути, по нахођењу тужиоца, на територији једне од уговорних страна, било на суду на којем се поступак може покренути против превозника по уговору, како је и наведено у

члану 33. или на суду који има судску надлежност у мјесту у којем садашњи превозник има боравиште или водеће мјесто пословања.

Члан 47.

Неваљидност уговорних одредаба

Свака уговорна одредаба чија је сврха да ослободи превозника по уговору или садашњег превозника од одговорности према овој глави или да одреди нижи лимит од оног који се примјењује према овој глави, биће поништена, али поништење било које такве одреде не подразумева поништење уговора, који ће и даље подлијегати одредбама ове главе.

Члан 48.

Узајамни односи између превозника по уговору и садашњег превозника

Осим оног што је наведено у члану 45., ништа из ове главе неће утицати на права и обавезе између самих превозника, укључујући право на поврат средстава или накнаду штете.

Глава VI

Друге одредбе

Члан 49.

Обавезна примјена

Било која клаузула садржана у уговору о превозу и сви посебни аранжмани у које се ушло прије него што је дошло до штете, којима уговорне стране имају за циљ кршење прописа утврђених овом конвенцијом, било одлучујући о закону који ће се примјењивати, или мијењајући прописе у погледу судске надлежности, биће правно поништена и неважећа.

Члан 50.

Осигурање

Уговорне стране ће тражити од превозника да одржавају одговарајуће осигурање које ће обухватити њихову одговорност коју имају у складу са овом конвенцијом. Уговорна страна може тражити од превозника који обавља превоз на њеној територији, да достави доказ о томе да одржава одговарајуће осигурање које обухвата његову одговорност коју има у складу са овом конвенцијом.

Члан 51.

Превоз који се обавља у ванредним околностима

Одредбе чланова 3-5., 7. и 8., који се односе на документацију о превозу, неће се примјењивати у случају превоза који је обављен у ванредним околностима, ван уобичајеног обима посла превозника.

Члан 52.

Дефиниције дана

Израз "дани", када се користи у овој конвенцији, означава календарске, а не радне дане.

Глава VII

Финалне клаузуле

Члан 53.

Потписивање, ратификација и ступање на снагу

1. Ова конвенција ће бити отворена за потписивање у Монреалу, 28. маја 1999. године, за државе учеснице на Међународној конференцији о закону у ваздушном саобраћају, која је одржана у Монреалу, од 10-28. маја 1999. године. Послије 28. маја 1999. године, Конвенција ће бити отворена за потписивање у сједишту Међународне организације за цивилну авијацију у Монреалу, до ступања на снагу у складу са параграфом 6. овог члана.
2. Ова конвенција ће бити отворена за потписивање од стране регионалних организација за економску интеграцију. У сврху ове конвенције, израз "регионална организација за економску интеграцију" означава било коју организацију коју су основале суверене државе одређеног региона, која има овлашћење у погледу одређених питања која уређује ова конвенција, и која је овлаштена да

потписује, ратификује, прихвата, одобрава или приступа овој конвенцији. Референца на "држава потписница" или "државе потписнице" у овој конвенцији, на другачији начин него што је наведено у параграфу 2, члана 1., параграф 1(б) члана 3, параграф (б) члана 5, чланова 23., 33., 46. и параграфа (б) члана 57., примјењује се подједнако на регионалну организацију за економску интеграцију.

3. Ова конвенција ће подлијегати ратификацији од стране држава и регионалних организација за економску интеграцију, које су је потписале.
4. Свака држава или регионална организација за економску интеграцију која не потпише ову конвенцију, може је прихватити, одобрити или јој приступити у било којем тренутку.
5. Инструменти за ратификацију, пријем, одобрење или приступање, биће депоновани у Мђународној организацији за цивилну авијацију, која је овим документом именовани депозитар.
6. Конвенција ће ступити на снагу шестог дана након дана депоновања тридесетог инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању код депозитара, између држава које су депоновале такав инструмент. Инструмент који је депоновала регионална организација за економску интеграцију неће бити од важности у сврху овог параграфа.
7. За остале државе и регионалне организације за економску интеграцију, ова конвенција ће ступити на снагу шездесет дана од дана депоновања инструмента за ратификацију, прихватање, одобрење или приступање.
8. Депозитар ће одмах обавијестити све потписнике и државе потписнице о:
  - (а) сваком потписнику ове конвенције и датуму потписивања;
  - (б) сваком депоновању инструмента за ратификацију, прихватање, одобрење или приступање;
  - (в) датуму ступања на снагу ове конвенције;
  - (г) датуму ступања на снагу сваке ревизије ограничења одговорности одређене овом конвенцијом;
  - (д) сваком отказивању према члану 54.

Члан 54.

Отказивање

1. Свака држава потписница може отказати ову конвенцију писменим обавјештењем упућеном депозитару.
2. Отказивање ће ступити на снагу стоосамдесет (180) дана од дана када је депозитар запримио обавјештење.

Члан 55.

Однос са осталим инструментима Варшавске конвенције

Ова Конвенција ће имати предност у односу на било који пропис који се примјењује у међународном ваздушном превозу:

1. између држава потписница ове конвенције на основу чињенице да су те државе заједно уговорна страна у односу на:
  - (а) Конвенцију за обједињавање одређених прописа у међународном ваздушном превозу, потписаној у Варшави, 12.10.1929. године (надаље у тексту: Варшавска конвенција);
  - (б) Протокол за измјену Конвенције за обједињавање одређених прописа у међународном ваздушном превозу, потписаној у Варшави, 12.10.1929. године, потписан у Хагу, 28.09.1955. године (надаље у тексту: Хашки протокол);
  - (в) Конвенцију, Додатак Варшавској конвенцији, за обједињавање одређених прописа у међународном ваздушном превозу који обавља лице које није превозник по уговору, потписаној у Гвадалахари, 18.09.1961. године (надаље у тексту: Конвенција из Гвадалахаре);
  - (г) Протокол за измјену Конвенције за обједињавање одређених прописа у међународном ваздушном превозу,

потписаној у **Варшави, 12.10.1929. године, и измијењеној Протоколом потписаним у Хагу, 28.09.1955. године**, који је потписан у Гватемала Ситију, 08.03.1971. године (надаље у тексту: Протокол из Гватемала Ситија);

- (е) Додатни протоколи бр. 1 до 3 и Монтреалски протокол бр. 4 који мијења Варшавску конвенцију измијењену Хашким протоколом или Варшавску конвенцију измијењену и Хашким протоколом и Протоколом из Гватемала Ситија, који су потписани у Монтреалу, 25.09.1975. године (надаље у тексту: Монтреалски протоколи); или
2. У оквиру територија било које појединачне државе потписнице ове конвенције на основу чињенице да је та држава потписница једног или више инструмената на које се односе горњи под-параграфи од (а) до (е).

Члан 56.

Државе са више од једног законског система

1. Ако држава има двије или више територијалних јединица у којима се примјењују различити законски системи у погледу области које обрађује ова конвенција, држава може, у тренутку када је потписује, ратификује, прихвата, одобрава или приступа, објавити да ће се ова конвенција проширити на све њене територијалне јединице или само на једну или на више њих, и може измијенити ову изјаву подношењем друге изјаве у било којем тренутку.
2. Свака таква изјава ће бити достављена депозитару и јасно ће садржавати називе територијалних јединица на које се Конвенција примјењује.
3. У односу на државу потписницу која је дала изјаву:

- (а) референца на члан 23.: "државна валута", тумачиће се као валута релевантне територијалне јединице те државе; и
- (б) референца на члан 28.: "државни закон", тумачиће се као закон релевантне територијалне јединице те државе.

Члан 57.

Ограничења

Неће бити ограничења на примјену ове конвенције осим ако држава потписница у било којем тренутку достави изјаву упућену депозитару о томе да се ова конвенција неће примјењивати на:

- (а) међународни ваздушни превоз који директно обавља та држава потписница у некомерцијалне сврхе у односу на своје функције и обавезе као суверене државе; и/или
- (б) на превоз путника, терета и пртљага за своје војне институције на авиону који је регистрован у држави потписници или га она знајмљује, при чему је укупан капацитет ограничен од стране или у име таквих органа.

У присуству доље потписаних опуномоћеника који су потписали ову конвенцију.

Потписано у Монтреалу, 28. маја 1999. године, на енглеском, арапском, кинеском, француском, руском и шпанском језику, при чему су сви текстови подједнако аутентични. Ова конвенција ће остати депонована у архиви Међународне организације за цивилну авијацију, и овјерене копије ће депозитар упутити свим државама потписницама Конвенције, као и државама потписницама Варшавске конвенције, Хашког протокола, Конвенције из Гвадалахаре, Протокола из Гватемала Ситија, и Монтреалских протокола.

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-011-2431-6/07
25. јула 2007. године
Сарајево

Председавајући
Жељко Комшић, с. р.